

Interiér ako rámec. O výstave PREBÝVANIE

30.6.2026 - Wanda Borysko | Slovenské centrum dizajnu

Realizácia interiéru nikdy nie je dokončené dielo. Dispozícia, riešenie priestoru, ktoré sa zdali byť definitívne, postupne ustupujú návykom jeho užívateľa. Projekt rekonštrukcie interiéru vytvára vo výsledku priestorový, technický rámec pre rôzne oblasti ľudského života. Interiér, na rozdiel od architektúry, ktorá chce a vie prežiť desaťročia alebo aj storočia, neaspiruje na večnosť a žije iným rytmom.

Predovšetkým jeho materiály starnú rýchlejšie, estetika podlieha módnym vlnám a jeho čelné riešenie sa prispôsobuje tým, ktorí v ňom bývajú alebo ho využívajú. V okamihu odovzdania objednávateľovi sa javí ako kompletný či úplný. Svetlo dopadá podľa zámeru, pod správnym uhlom. Hrany plôch s neporušenými povrchmi dokonale lícuju a do kompozície organicky zapadajú aj najmenšie doplnky. Náhle doň vstúpi iná osoba. Odloží kľúče od vchodových dverí. Prisunie stoličku k oknu. Na doske stola zostala škvrna od kávy. Podlaha si začína pamätať kroky. Z návrhu sa stala realizácia, ale jeho poslanie bolo naplnené až aktívnym užívaním. Interiér prestáva byť „dielom“ a stal sa „domovom“. Pnutie medzi finálnym projektom na jednej strane a ďalším užívaním interiéru na druhej strane je nevyhnutným faktom. Usporiadanosť je konfrontovaná s náhodnosťou. Estetika musí vyjednávať s funkciou. Kresby projektanta prechádzajú prísnu skúškou každodennosti.

Multimediálna inštalácia PREBÝVANIE prezentovaná vo foyeri Fakulty architektúry a dizajnu STU (FAD STU) v Bratislave od 2. decembra 2025 do 2. februára 2026 tento jav tematizovala. Výstava pripomenula 35. výročie založenia Ústavu interiéru a výstavníctva a 20 rokov výučby interiérového dizajnu na fakulte. Očakávanou formou oslavy dvojitého jubilea a zdôraznenie kontinuity by bolo azda ohliadnutie sa za vedeckými projektmi, sumarizácia počtov – absolventov, podujatí, úspešných realizácií a podobne. Namiesto toho si však kurátori zvolili náročnejšie gesto: namiesto bilancovania ponúkli úvahu o krehkosti vlastnej disciplíny. Táto voľba je významná. Myšlienku inštalácie symbolizuje už polysémantická hra v jej názve. Slovo „prebývanie“ bolo na sprievodných materiáloch graficky rozdelené na „pre“ a „bývanie“. Poukazuje na rozdiel medzi procesom navrhovania priestoru pre život a životom, ktorý možno tiež označiť „prežívaním“ bez výraznejšieho vzťahu k priestoru. Výraz „pre bývanie“ vyjadruje navrhovanie s intenciou: vytvárať prostredie, ktoré podporuje pocit bezpečia, budovanie väzieb a rozvíjanie vzťahu k miestu aj k ľuďom. „Prebývanie“, naopak, označuje stav dočasnosti, náhodnosti, existencie bez vzťahu k okoliu. Výstava jednoznačne neurčuje, kde je hranica medzi týmito javmi. Skôr ukazuje, že môžu predstavovať fázy toho istého procesu. Navrhovanie interiérov viac než ktorákoľvek iná dizajnérska disciplína podlieha intenzívnej apropiácii. Kým architektúra sa často vníma ako relatívne stabilná a autonómna štruktúra, interiér sa takmer okamžite po odovzdaní stáva poľom vyjednávania. Užívateľ vlastnými vstupmi a správaním mení jeho funkcie, ovplyvňuje nálady a dispozíciu, vnáša nové predmety a pôvodné odstraňuje. Materiál sa opotrebuje, estetika stráca aktuálnosť, navrhnutá koncepcia sa pretvára každodennými praktikami. To, čo bolo v momente odovzdania súdržnou kompozíciou, mení sa na scénu udalostí, ktoré nerešpektujú projektový poriadok. V tomto zmysle sa interiér líši od umeleckého diela. Obraz či objekt si zachováva formu aj pri zmene kontextu. Interiér však prestáva byť autonómny v okamihu, keď sa začne používať. Jeho existencia závisí od intenzity kontaktu s ľudským telom, pohybom a každodennými rituálmi. Projektant síce vymedzuje hranice, ale nekontroluje spôsob, akými sa naplnia.

Inštalácia PREBÝVANIE nie je retrospektívou projektov a hotových realizácií. Namiesto toho sa sústreďuje na proces, na prechod idey k realizácii a používaniu interiéru, od koncepcie k stavu podliehajúcemu entropii (miere neusporiadanosť). Interiér neprezentuje ako ideálny model, ale ako štruktúru vystavenú skúške. Aj ten najprecíznejšie navrhnutý podlieha postupnej degradácii

materiálov, zmene funkcií, predmety menia svoje miesto aj význam. Degradácia však nemusí znamenať zlyhanie projektu, môže byť aj dôkazom jeho životaschopnosti. Priestor, ktorý sa nemení, je mŕtvy priestor. Interiér žije iba vtedy, keď sa používa, a používanie zanecháva stopy.

Celý článok nájdete v časopise [Designum 1/2026](#) na s. 68. Viac informácií [o predaji časopisu Designum](#).

<https://scd.sk/clanky/interier-ako-ramec-o-vystave-prebyvanie>